

Datum
2024-11-19Ert Datum
2024-11-22Diarienummer
RUN/240381Er beteckning
KN2024/01642kn.nm@regeringskansliet.se

Svar på remiss om Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning

Region Värmland har valt att lämna svar på rubricerad remiss från Regeringskansliet och vill lämna följande synpunkter.

Region Värmland har organiserat en samverkan som vi kallar för Elkraft Värmland. Där har vi tillsammans med nätägare, kommuner och Länsstyrelsen samlats för att visa hur omställningsarbetet inom framför allt näringslivet kommer att påverka oss. Vi har tagit del av de analyser som gjorts och de visar på att behovet av elkraft i Värmland kommer att öka från 6 TWh till 10 TWh fram till 2030.

Att göra detta möjligt är avgörande för att konkurrenskraft och arbetstillfällena inte ska gå förlorade. För att klara detta krävs optimeringar av befintliga system och nyinvesteringar i både nät och elproduktion. I Värmland står vattenkraften för drygt 37 procent av produktionen och många av anläggningarna är små och medelstora.

Prövningen av vattenkraften är en tydlig målkonflikt. Elkraftkapacitet ställs mot miljövärden. Vi konstaterar dock två saker. För det första är vattenkraftens anläggningar, i så gott som samtliga fall, barriärer i vattensystemen som skapades för mycket länge sedan, i vissa fall hundratals år. De hade en viktig del i vår industriella utveckling och är således inga nya inslag i vårt ekosystem. Vattenkraften har varit och förblir en ryggrad i elsystemet.

För det andra har det sedan några år tillbaka blivit helt uppenbart att befintlig vattenkraftsproduktion behöver bevaras både för att möta elkraftsbehovet och robustheten. Även om en liten anläggning nationellt kan sakna betydelse, så kan den lokalt och regionalt vara en viktig resurs både i fredstid och under kriser. Vattenkraften fyller också en allt viktigare roll ur beredskapssynpunkt som en stabil och decentraliserad elproduktion.

Anläggningarna, och de tillhörande dammarna, har också en roll i ett alltmer svårbemästrat klimat och konsekvenserna för en framtvingad utrivning kan bli stora för samhällen, bostäder och industrier nedströms.

Utifrån ett klimat- och tillväxtperspektiv är Region Värmlands inställning att omprövningen inte får innebära att vattenkraftens produktionsförmåga

Datum
2024-11-19

Diarienummer
RUN/240381

minskar. Tvärtom bör prövningen uppmuntra att anläggningarnas ägare rustar för ökad produktion. En sådan utgångspunkt kommer också innebära att de som själva inte vill driva anläggningen vidare har goda möjligheter att överlåta den till annan ägare.

Från jurister och andra sakkunniga som granskat förslaget utifrån den småskaliga vattenkraftens perspektiv får vi dock oroväckande signaler om att förändringarna ytterligare kommer försvåra situationen för många enskilda dammägare och mindre kraftproducenter.

En del av en konsekvensanalys av det tydliga dilemmat som den enskilde dammägaren står inför, nämligen att tvingas välja den ”enkla” vägen genom att riva dammen, borde också rimligen innehålla ge ett tydligt förslag om stöd och hjälp till en enskild markägare som inte kan finansiera en stor miljöprövning och dessutom bygga fisktrappor.

Om det dessutom leder till utrivning av anläggningen kan det också få en negativ påverkan på landskapsbild och förmåga att möta kraftiga flöden i våra vattendrag, vilket kommer drabba många upp- och nedströms.

Det här yttrandet har fokuserat på den önskade och helt nödvändiga utveckling som vi ser utifrån vårt perspektiv. Då frågan är både tekniskt men framför allt juridiskt komplicerad så kan Region Värmland inte bedöma om förslaget är tillräckligt långtgående för att åstadkomma detta. Vi finner det dock oroande att det fortfarande verkar saknas lösningar för den småskaliga vattenkraften.

Vi kan avslutningsvis också notera att trots den stora betydelse och stora roll som kommuner och regioner har i frågan om elkapacitet så ingår inga av dessa i listan över remissinstanser, vilket vi finner anmärkningsvärt.

Regionala utvecklingsnämnden

Erik Evestam
Ordförande Regionala utvecklingsnämnden